

UITSPRAAK KLACHTENCOMMISSIE WVGZ
14 maart 2023 (mondelinge uitspraak 3 maart 2023)

Klaagster: Mw. XXXXXX, geboren op XXXXXX, verblijf houdend in Vincent van Gogh, locatie XXXXXX te Venray.

Klaagster wordt ondersteund door mw. XXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon (pvp)

Aangeklaagde: Dhr. XXXXXX, psychiater

Zitting: 3 maart 2023 te Venray

Klachtnummer: 23.015 en 23.016

1. De klacht

De klachtmelding betreft de aanzegging voor:

1. Gedwongen opname
2. Insluiten (separatie)

2. De procedure

2.1. Bevoegdheid en ontvankelijkheid

De klachtencommissie (in het vervolg: de commissie) verklaart de klachten ontvankelijk als een klacht in de zin van de Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg (Wvggz).

2.2. Het verloop van de procedure

- Op 23 februari 2023 heeft de commissie de klachten van klaagster ontvangen. Klaagster heeft de commissie toestemming gegeven voor het inzien van het dossier.
- Op 24 februari 2023 zijn aangeklaagde en de overige betrokkenen zoals bedoeld in artikel 5 van het klachtenreglement, van de klachten van klaagster in kennis gesteld.
- Klaagster heeft geen schorsingsverzoek ingediend.
- Op 27 februari 2023 zijn de schriftelijke uitnodigingen verzonden voor de hoorzitting op 3 maart 2023. De commissie heeft aangeklaagde verzocht een schriftelijke reactie op de klachten in te dienen. De commissie heeft op 27 maart 2023 een schriftelijke reactie ontvangen.
- De hoorzitting heeft op 3 maart 2023 plaatsgevonden. Dezelfde dag is de beslissing, zie punt 7, aan klaagster, aangeklaagde en de pvp medegedeeld (telefonisch en voor zover mogelijk per e-mail).

3. De feiten – voor zover van belang

Klaagster is geboren op XXXXXX. Klaagster is bekend binnen de psychiatrie vanwege onder andere eetproblematiek, PTSS, (borderline) persoonlijkheidsproblematiek en een licht verstandelijke beperking. Klaagster vertoont al langere tijd binnen meerdere settings zeer moeilijk te hanteren probleemgedrag. Klaagster kan agressief onregelmatig, zowel verbaal als fysiek. Ze scheldt medepatiënten en teamleden uit en richt haar boosheid op materialen. In agressie is klaagster regelmatig nauwelijks te begrenzen, ondanks duidelijke afspraken omtrent haar gedrag, de samenwerking en andere interventies zoals medicatiegebruik of één op één begeleiding.

Op 16 november 2022 heeft de rechter besloten tot een zorgmachtiging aansluitend op de voortgezette crisismaatregel, waarbij onder meer en relevant in het kader van de klachtmelding het toepassen van de verschillende vormen van verplichte zorg; insluiting en opname in de accommodatie is toegewezen.

Op 10 januari 2023 en 18 februari 2023 wordt aan klaagster de informatie over het verlenen van verplichte zorg door de geneesheer-directeur overhandigd.

10 januari 2023 en 18 februari 2023 worden de beslissingsbrieven aan klaagster overhandigd tot het verlenen van verplichte zorg ter uitvoering van de zorgmachtiging. Op diezelfde dagen heeft de zorgverantwoordelijke klaagster onderzocht en is de voorgenomen beslissing met haar besproken.

De zorgmachtiging is opgelegd voor de duur van een half jaar.

4. Toelichting van klaagster

Klaagster heeft ter zitting een toelichting op haar klachten gegeven; deze worden hieronder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd hoe het met klaagster gaat, antwoordt zij dat het niet goed gaat. Klaagster is gesepareerd omdat zij met spullen heeft gegooid en glas heeft ingeworpen waardoor zij twee spuiten heeft gekregen en naar de separeer moest. Zij verblijft sinds 18 februari 2023 in de separeer. Klaagster geeft aan dat zij heeft gekrabbd uit zelfverdediging. Als iemand haar verwond, gaat zij krabben.

Gevraagd naar de opname in de accommodatie en de insluiting antwoordt klaagster dat zij niet weet waarom zij is opgenomen. Klaagster wil naar haar pleegouders uit Baarlo. Klaagster mag inmiddels wel wat vaker naar buiten maar dit is maar een half uur. Klaagster geeft aan dat zij in een half uur niets kan doen. Zij kan niemand zien. Klaagster wil hier niet blijven.

Gevraagd naar de toekomst antwoordt klaagster dat zij naar haar pleegouders wil. Daar zal zij zich laten behandelen en zal het beter met haar gaan, aldus klaagster.

Gevraagd of klaagster alles heeft kunnen zeggen wat zij heeft willen zeggen en of er goed naar haar is geluisterd antwoordt zij dat zij alles heeft kunnen zeggen.

Gevraagd of de pvp nog iets wil toevoegen antwoordt zij dat klaagster aangeeft dat het door de separatie slechter gaat met haar. Klaagster heeft zelfmoordneigingen, last van stress,

vermoeidheid en hoofdpijn. De opname heeft geen doel en klaagster krijgt geen behandeling. Volgens de pvp begrijpt klaagster de aanleiding van de separatie wel en was er ook sprake van ernstig nadeel, maar deze is nu niet meer aanwezig en de separatie duurt te lang.

5. Weerwoord van aangeklaagde op de klacht

Ter zitting heeft aangeklaagde verweer gevoerd; dit wordt hier onder, voor zover van belang, samengevat en zakelijk weergegeven.

Gevraagd naar de opname antwoordt aangeklaagde dat de separatie schadelijk is voor klaagster. Het doel van de separatie is echter de bescherming van de omgeving, vooral de veiligheid van anderen en materiaal. Het klopt dat klaagster hieronder lijdt maar het is noodzakelijk kwaad. Klaagster is overgeplaatst vanuit Venlo naar hier omdat ze daar niet wisten was ze met klaagster aan moesten. Er was sprake van agressieve escalaties en ook daar sneuvelde minstens één keer per week alles. Hier is sprake van een grotere zorgintensiteit waardoor ze is overgeplaatst.

Gevraagd naar de separatie antwoordt aangeklaagde dat is geprobeerd om separatie te voorkomen. Er is meermaals een time out gegeven met als resultaat dat klaagster drie ruiten heeft ingegooid. Ook de schuifdeuren zijn vernield door klaagster. Klaagster heeft daarnaast medepatiënten en personeel bedreigd. Er is aangifte gedaan maar de politie ziet geen reden tot vervolging. Ook op deze afdeling is klaagster niet houdbaar. Ook is geprobeerd klaagster te fixeren in een holding om haar te kalmeren wanneer het escaleert, maar ook dit duurt maar maximaal 1,5 uur. Verder is getracht om noodmedicatie toe te dienen om haar te kalmeren. Uiteindelijk is besloten na de tweede escalatie waarbij klaagster met scherven gooide en deze als wapen heeft gebruikt, er over is gegaan tot separatie. Een minder ingrijpende maatregel is niet meer voorhanden.

Gevraagd naar de toekomst antwoordt aangeklaagde dat wordt gekeken naar een andere verblijfsplaats. Het risico op herhaling is immers levensgroot dus klaagster kan hier niet blijven. Klaagster kan ook niet terug naar haar pleegouders. Zij is daar eerder geweest en vanwege middelengebruik en aanhoudend probleemgedrag is dit geëindigd.

6. Overwegingen van de Klachtencommissie

Gelet op de ingebrachte stukken en wat ter zitting is besproken komt de commissie tot de volgende overwegingen.

De commissie heeft bij de klachten de rechtmatigheid van de verplichte zorg ter uitvoering van de door de rechter op 16 november 2022 toegewezen zorgmachtiging en de daarbij vastgestelde vormen van verplichte zorg te beoordelen.

Artikel 8:9 Wvvgz bepaalt dat de zorgverantwoordelijke ter uitvoering van de crisismaatregel, machtiging tot voortzetting van de crisismaatregel of de zorgmachtiging een beslissing tot het verlenen van verplichte zorg niet neemt, dan nadat hij:

- a. zich op de hoogte heeft gesteld van de actuele gezondheidstoestand van betrokkene,
- b. met betrokkene over de voorgenomen beslissing overleg heeft gevoerd, en
- c. voor zover hij geen psychiater is, hierover overeenstemming heeft bereikt met de geneesheer- directeur.

Allereerst en meer in het algemeen overweegt de commissie dat verplichte zorg bij psychiatrische patiënten een ernstige inbreuk is op hun persoonlijke levenssfeer en/of lichamelijke integriteit. Deze inbreuk dient dan ook met de nodige waarborgen omkleed te zijn. Daarom worden er op zowel juridisch als medisch gebied eisen gesteld aan het mogen toepassen van verplichte zorg. Op juridisch gebied moet verplichte zorg voldoen aan de gronden van de Wvvgz en aan vormvoorschriften als vastlegging van het zorgplan en het uitreiken van een voldoende gemotiveerde schriftelijke kennisgeving van de verplichte zorg.

Verplichte zorg is een ultimum remedium. Als verplichte zorg noodzakelijk is, moet gekozen worden voor de minst ingrijpende vorm en zo kort mogelijk. Verplichte zorg moet voldoen aan de uitgangspunten van subsidiariteit, proportionaliteit, doelmatigheid en zorgvuldigheid.

De commissie overweegt dat uit de beslissingsbrieven van 10 januari en 18 februari 2023 blijkt dat klaagster zeer heftige agressie laat zien, hoogstwaarschijnlijk voortvloeiend uit het huidige psychiatrisch toestandsbeeld.

De (plaatsvervangend) zorgverantwoordelijke heeft zich op 10 januari en 18 februari 2023 op de hoogte gesteld van de gezondheidstoestand van klaagster en haar onderzocht. Hij heeft dezelfde dagen overleg met klaagster gehad over de voorgenomen beslissingen. De beslissingen zijn op schrift gesteld en voorzien van een schriftelijke motivering. De geneesheer-directeur heeft klaagster afschriften van de beslissingen gegeven en haar op 10 januari en 18 februari 2023 schriftelijk in kennis gesteld van de klachtwaardigheid van de beslissing en de mogelijkheid van advies en bijstand door de patiëntenvertrouwenspersoon en de familievertrouwenspersoon.

Ten aanzien van klachtonderdeel 1. (verplichte zorg middel de gedwongen opname in een accommodatie)

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat zonder opname in een accommodatie gedurende een langere tijd een zodanig psychisch toestandsbeeld in stand blijft dat er zich bij klaagster ernstig nadeel voordoet in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvgz.

De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar psychisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit leidt tot het ernstig nadeel van een toename van psychotische symptomen, passend bij zijn ziektebeeld. Klaagster vertoont agressief gedrag richting derden en roept agressief gedrag over zichzelf af. Daarnaast uit klaagster zich zowel verbaal als fysiek dreigend naar anderen en vernielt zij spullen.

De commissie is van oordeel dat de opname in de accommodatie minder ingrijpend is dan het risico van de voorgenoemde ernstige nadelen.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven).

De commissie acht het verder van belang dat de opname in de accommodatie ten doel heeft het bevorderen van duurzame deelname van klaagster aan het maatschappelijke leven vanuit een positie van zo veel mogelijk zelfstandig functioneren in een geschikte woonvorm of anderszins, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klaagster positief effect zal hebben. Door de opname in een accommodatie is het voorgenoemde acute gevaar afgewend.

Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde verplichte zorg in overeenstemming met artikel 8:9 Wvvggz zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt.

De commissie overweegt dat uit de stukken en de verklaringen ter zitting blijkt dat er pogingen zijn ondernomen om tot samenwerking met klaagster te komen.

De commissie stelt vast dat klaagster een en andermaal ter zitting heeft verklaard dat zij geen hulp van de instelling nodig heeft en dat zij naar haar pleegouders wil.

De commissie stelt daarom vast dat klaagster op dit moment niet, dan wel onvoldoende is te bewegen tot een samenwerking. Klaagster toont geen ziekte- inzicht of ziektebesef, enkel dat zij hulp nodig heeft, maar dan van haar pleegouders.

De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toepassing van verplichte zorg te voorkomen.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan.

De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. Wvvggz is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg middels de opname in een accommodatie en de beperking van de bewegingsvrijheid op grond van artikel 8:9 Wvvggz inhoudelijk **ongegrond**.

Ten aanzien van klachtonderdeel 2 (verplichte zorg middels insluiting)

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat er noodzaak is geweest om klaagster te plaatsen in de separeerruimte in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvggz. De commissie acht met name aannemelijk dat het gedrag van klaagster, voortvloeiend uit haar psychisch toestandsbeeld, zodanig ernstig is dat dit leidt tot ernstig nadeel.

Klaagster is bekend met een persoonlijkheidsstoornis en een verstandelijke beperking. Tijdens de opname is gebleken dat klaagsters gedrag heftige agressie jegens derden en tegen spullen oproept. Klaagster was acuut geagiteerd waarbij zij schreeuwde, personeel dood wenste en/of met de dood bedreigde en hen fysiek aan heeft gevallen.

De situatie is dermate geëscaleerd en op dat moment werd het noodzakelijk om bovenstaand dreigend nadeel af te wenden. Daarnaast bleek dat er geen echt contact met klaagster mogelijk was. Zonder een verblijf in de separeerruimte zou een zodanig psychiatrisch toestandsbeeld in stand blijven dat er zich bij klaagster en anderen ernstig nadeel voor zou doen in de zin van art. 1.1. lid 2 onder a. Wvvggz.

De commissie acht door aangeklaagde voldoende aannemelijk gemaakt dat het verblijf in de separeerruimte ernstig nadeel kan afwenden. Klaagster was dermate agressief jegens anderen en goederen en niet aanspreekbaar. Er is op allerlei manieren geprobeerd om te voorkomen dat klaagster naar de separeerruimte moest worden gebracht. Het is echter niet gelukt om op een andere manier het ernstig nadeel af te wenden. De commissie overweegt bovendien dat een verblijf in de separeerruimte zorgpersoneel beschermt tegen gevolgen die bijvoorbeeld door opnieuw agressief zouden kunnen optreden.

De commissie toetst de voorgestelde verplichte zorg tevens aan de vereisten van doelmatigheid (heeft de behandeling zin), proportionaliteit (staat het belang van behandelen in verhouding tot de dwang) en subsidiariteit (zijn er alternatieven). De commissie acht het verder van belang dat het verblijf in de separeerruimte ten doel heeft om verdere escalatie te voorkomen en er door het tijdelijk afsluiten van contact enige stabiliteit voor klaagster zou volgen, zonder daarbij ernstig nadeel voor zichzelf en/of derden te veroorzaken.

De commissie overweegt dat van de voorgestelde verplichte zorg mag worden verwacht dat deze bij klaagster positief effect zal hebben. Door het verblijf in de separeerruimte is het acute gevaar van agressie naar derden afgewend en wordt de veiligheid van klaagster gewaarborgd. Een veiligheid die op dat moment niet op een andere manier was te borgen, ondanks de vaststelling dat klaagster hier tevens wel onder lijdt. Op grond van het bovenstaande is de commissie van oordeel dat de voorgestelde verplichte zorg doelmatig en proportioneel is.

De commissie overweegt verder dat over bedoelde verplichte zorg in overeenstemming met artikel 8:9 WvGGZ zoveel mogelijk dient te worden overlegd met de patiënt en overeenstemming met de patiënt dient te worden bereikt. Uit de stukken blijkt dat zodra klaagster weer iets beter in de samenwerking was, zij meer vrijheden heeft gekregen. Klaagster kan inmiddels meerdere malen een half uur zonder begeleiding verblijven in de buitenlucht. De commissie is van oordeel dat behandelaren zich voldoende hebben ingespannen om de toepassing van verplichte zorg te voorkomen.

Gelet op het bovenstaande is tevens aan het vereiste van subsidiariteit voldaan. De commissie komt tot de conclusie dat de beslissing van aangeklaagde om tot verplichte zorg over te gaan voldoet aan de criteria van doelmatigheid, proportionaliteit, subsidiariteit en zorgvuldigheid en dat daarom aan het gestelde criterium in artikel 8:9 onder a. WvGGZ is voldaan.

De commissie verklaart de klacht voor wat betreft de verplichte zorg in de vorm van het verblijf in de separeerruimte inhoudelijk op grond van artikel 8:9 WvGGZ ongegrond.

7. Beslissing

De commissie verklaart:

Klachtonderdeel 1.: **ongegrond**

Klachtonderdeel 2.: **ongegrond**

Deze beslissing is genomen door:

Mw. XXXXXX, voorzitter,

Mw. XXXXXX, psychiater,

Mw. XXXXXX, algemeen lid.

In aanwezigheid van mw. XXXXXX, ambtelijk secretaris Vincent van Gogh (maakt geen deel uit van de commissie)

Ondertekening:

Beroepsmogelijkheden

De commissie wijst klagster en de zorgaanbieder op de mogelijkheid dat zij op grond van artikel 10:7 Wvvgz binnen zes weken na het bekend maken van deze uitspraak de rechter om een beslissing over de klacht kunnen verzoeken. Dit kunnen zij doen door zelf rechtstreeks een verzoekschrift in te dienen.

Zij kunnen hierbij een verzoek tot schadevergoeding (doen) indienen.

Deze uitspraak zal in kopie worden gestuurd naar:

- *Mw. XXXXXX, klagster*
- *Mw. XXXXXX, patiëntenvertrouwenspersoon*
- *Mw. XXXXXX, advocaat,*
- *Dhr. XXXXXX, psychiater, aangeklaagde,*
- *Raad van Bestuur Vincent van Gogh,*
- *Dhr. XXXXXX, Geneesheer-directeur,*
- *Directie Vincent van Gogh,*
- *Mw. XXXXXX, vicevoorzitter klachtencommissie,*
- *Inspectie Gezondheidszorg en Jeugd.*